

Sõjapidamine VIII

Kaitseliidu võitlusgruppide doktriini selgitus ja projekt

Tekst: RENE TOOMSE, kapten

Kaitseliidu võitlusgrupid on juba mõni aasta realsus, kuid päris selget juhiste ega kontseptsiooni ei ole neile veel loodud. Tegemist on tüüpilise näitega altpoolt tulnud elutervest initsiatiivist. Käesolevas kirjutises pakun võitlusgruppide doktriini ühe võimaliku variandi, mis sätestaks ja aitaks üheselt mõista nende eesmärgi, kohta ja ülesandeid sõjalises riigikaitstes. Võitlusgruppide doktriin lähtub eeldusest, et Eesti kaitsejõud võtavad kasutusele hübriidsõjapidamise doktriini kui kõrgeima juhise, mille alamdoktriiniks peaks alljärgnev kirjeldus sobima. Siiski on see vaid ettepanek ja kõrgemal kinnitamata lähenemine, mida seetõttu veel mõistagi niisama rakendada ei saa. Igal juhul loodan, et sellest saavad ideid võitlusgrupid ise oma väljaõppes ja aruteludes.

KOKKUVÕTTEV SELGITUS

Kaitseliidu võitlusgruppide doktriin lähtub otse Eesti Vabariigi põhiseaduses ja Eesti julgeolekupoliitika alustes sätestatud riigikaitse kõrgeimast eesmärgist ja totaalkaitse teooriast. Olulisel kohal on selle doktriini rakendamise paindlikkus vastavalt iga võitlusgrupi iseärasustele, mis võivad tuleneda nii liikmetest kui ka vastutusosalast. Laiapõhjalise analüüsi nõue rõhutab, et võitlusgrupid peavad oma ettevalmistustes ja võitluses täielikult aru saama tervikpildist, sh vastase olukorrast ja kavatsustest ning tsiviilolukorrast oma vastutusosalal, aga tajuma ka oma tegevuste kajastamise mõju rahvusvahelises meedias. Eraldi on rõhutatud, et võitlusgrupid kui ühe raskeima opereerimismeetodiga allüksused peavad saama malevate ja kaitseringkonna igakülgselt toetust. Selleks on vaja suurendada ka malevate staapides teenivate ohvitseride ja allohvitseride olukorras orienteerumise, planeerimise ja oluliste protsesside juhtimise võimet. Juhtimises ja juhendamises näeb käesolev doktriin sellist rakendust, et võitlusgrupid alluvad otse malevale ja malev sõjaajal kaitseringkonna ülemale. Kaitseliidu peastaabi pädevus on tagada rahuajal, ent alati koostöös kaitseringkonna ülemaga võitlusgruppide ettevalmistus ja integreeritus kaitseringkonna lahinguplaani. Sõjaajal vastutab kaitseringkonna ülem võitlusgruppide juhendamise ja tagamise eest. Sellise süsteemi toimimiseks tuleb võitlusgrupid integreerida

Võitlusgruppide loomine ja ettevalmistus, samuti nende aktiivne võitlus on kindla piirkonna põhine.

juba rahuajal kaitseringkonna plaanidesse igal võimalikul harjutusel ja õppusel, luues nii täieliku vastastikuse arusaamise.

Võitlusgruppide loomine ja ettevalmistus, samuti nende aktiivne võitlus on kindla piirkonna põhine. Võitlusgrupi liikmed peaksid elama võimalikult samal alal, mis annab neile sissivõitluses suurima eelise – nad tunnevad ja tunnetavad iga detaili ja trendi oma alal. Vaid see võimaldab neil luua ellujäämiseks ja edukaks võitluseks vajaliku võrgustiku ning püsida autonoomsena sügaval vastase tagalas, kui kõrgema üksuse kaudu varustamine pole enam võimalik.

Hübriidsõja teooria kohaselt on sõjas samaaegselt tegetsemas nii tavaväed kui ka sissiüksused, kes kõik koostöös ühiste eesmärkide suunas annavad oma panuse sõja võitmiseks. Antud juhul oleksid võitlusgrupid Eesti kaitsejõudude peamine füüsiline irregulaarne jõud, mis, tegutsedes küll suhteliselt autonoomselt, kuid alati selgelt defineeritud eesmärkide suunas, on esmase kaitsevõime rakendumisel suure mõjutusjõuga vastase juhtimis- ja toetussüsteemile.

Olukorras, kus esmane kaitsevõime ennast ammendab ja liitlasabi ei saabu piisavalt kiiresti, operatiivjuhtimissüsteem enam ei toimi, tavaväed ei saa rinnet hoida jms, rakendub totaalne sissisõda just võitlusgruppide juhtimisel. Selline paigutus ja vastutus süsteemis koos doktriinis antud eesmärkide ja ülesannetega võib olla kõige efektiivsem moodus võitlusgruppide kasutamiseks, mis teatud olukordades võib luua lausa operatiivtasandi efekti.

PLAANIST B

Tavavägede võitlejad peaksid pärast positsioonide mahajätmist imbuma tagasi planeeritud aladele, looma kontakti kohaliku võitlusgrupiga, kes organiseerib nad edasiseks võitluseks ülemaalses sissisõjas (plaan B). Sellest ka doktriinis sisalduv soovitus võitlusgruppide kaasamiseks võimalikult paljudele kaitseväge õppustele (just võitlusgruppide ülesannetes), mis tagab harjumise ja teineteisemõistmise tavavägedega. Samuti tuleks igal võimalikul juhul harjutada liitumist ja ühist patrullimist.

Üks olulisimaid printsiipe on tsiviilelanikkonna toetuse loomine ja säilitamine. See seab võitlusgruppidele nii piiranguid kui ka kohustusi, mis ei ole otseselt seotud lahingutegevusega. Siiski on see printsiip kestlikkuse

seisukohast kõige olulisem. Sellest tuleneb ka mõistliku kasutamise ja nn pehmema juhtimisstiili nõue, sest võitlusgrupid on oma vastutusosalal iga valdkonna parimad eksperdid. Juhtimine kõrgemalt allapoole on rohkem arutelu ja soovitus ühiselt defineeritud eesmärkide suunas, võttes alati arvesse võitlusgrupi enda analüüsi tulemusi. Olulisem kui määrustik ja jäik käsuõigus on iga võitlusgrupi enesedistsipliini ja initsiatiivi kasvatamine, mis kokkuvõttes on iseseisvate ülesannete täitmisel kordades tulusam.

Kaitseliidu peastaap ja malevad juhendavad ja koordineerivad põhialuseid. Selleks tuleks regulaarselt võtta kokku võitlusgruppide pealikud, malevate vastutavad isikud, Kaitseliidu Kooli ja kaitseringkonna esindajad ning teised võtmeisikud, kellega ühiselt tuleks teha nn missioonianalüüs selle doktriini üldpildis ja iga löigu kohta eraldi, et selgitada konsensusel välja sobilikkus ja asjakohasus, määrata üksikasjalikumad arendus- ja väljaõppesuunad, varustuse nõuded jne, mis viivad konkreetse rakendusplaani loomisele ja arendamisele. Väga oluline on seda teha koostöös iga maleva ja ka olemasolevate võitlusgruppide juhtidega, sest nemad tunnevad kõige paremini oma valdkonna olusid, puudusi ja vajadusi. Seetõttu tuleb läheneda paindlikult ka erinevate piirkondade võitlusgruppidele esitatavatele nõuetele, võttes arvesse nende opereerimiskeskonda, liikmeskonna eripära jne.

Soovitatav on võitlusgrupp hoida piisavalt väike, kuid samas jõuline. Ajaloolise praktika põhjal sobib selleks 12–16-meheline üksus – selline on parim suurus varjatuse, mobiilsuse ja tulejõu seisukohalt.¹ Iga grupp peaks ulatuslikult valdama erinevaid relvasüsteeme ja omama mitmesuguseid muid pädevusi, samas aga olema võimeline kergelt liikuma ja väiksemates gruppides tegutsema. Suuremad ja aeglaselt liikuvad üksused muutuvad vastase kaud- ja õhutulevahendite headeks sihtmärkideks.

Ideaaljuhul tuleks luua võitlusgrupp iga keskmise Eestimaa valla ning 2–3 gruppi iga suurema valla ja linna kohta. Selline organiseeritus looks kogu maad katva võrgustiku, mis oleks võimalikule vastasele tõeliseks nuhtluseks ja ka oluliseks heidutuseks.

Igal juhul tuleb meeles pidada, et allpool kirjeldatav doktriin ei tohi muutuda dogmaks, vaid see on üldine juhised ja põhiprintsiipide seadja, mis on iga võitlusgrupi individuaalse plaani, aga ka õppematerjalide ja koolituste aluseks. Siiski peaksid põhjalikuma analüüsi raames selguma nii võitluse, väljaõppe kui ka ettevalmistuste lisanõuded ja -printsiibid.

KAITSELIIDU VÕITLUSGRUPPIDE DOKTRIIN

Käesolev doktriin sätestab peamised eesmärgid, ülesanded ja printsiibid, mida tuleks järgida Kaitseliidu

võitlusgruppide võitluses, väljaõppes, loomisel ja tagamisel. Avatud kommunikatsioon ja ühiste eesmärkide püüdlus on käesoleva doktriini rakendamise kõrgeimad prioriteedid.

See doktriin on juhised ja soovitus. Allkirjeldatud põhimõttesse tuleb suhtuda loominguiliselt ning sobitada need olukorra ja saadaolevate ressursidega. Kirjeldatud ülesanded, juhised ja printsiibid ei ole ka amendavad, vaid neid võib ja tuleb täiendada vastavalt laiapõhjalisele ja pidevale analüüsile, võttes arvesse, et erinevate piirkondade võitlusgruppide rõhuasetused on erinevad. Ka tuleb arvestada muutuvate oludega ajas ja ruumis, kuid iga arendus ja ülesanne peab alati olema kantud võitlusgruppidele seatud eesmärkidest. Iga Kaitseliidu malev peab lähtuma põhimõttest, et nemad toetavad võitlusgruppide arengut ja eesmärke, mitte võitlusgrupid ei ole loodud nende autoriteedi kindlustamiseks.

1. Võitlusgruppide koht riigikaitstes

Võitlusgrupid moodustatakse Kaitseliidu aktiivsetest liikmetest rahuajal ja nende liikmeid ei arvata teiste üksuste sõjaaja koosseisu. Sõja korral on võitlusgrupid olulised vastase kurnajad tolle tagalas, luureandmete kogujad ning oma jõudude ja tsiviilelanikkonna toetajad. Nende agressiivne, kuid mõtestatud tegevus eriti vastase tagalas nõrgestab tema füüsilisi jõude, kuid veelgi olulisemalt kurnab agressori moraalsel jõudu, külvates hirmu ja ebakindlust tema sõdurites ja juhtides.

Tagala ebaturvalisus sunnib vastase pidevasse häire- ja kaitseseisundisse, sest seal tekkivate tõrgete korral ei suuda efektiivselt ja planeeritult toimida ka eesliiniüksused: pataljonid ei manööverda juhtimiseta, tankid ei sõida kütuseta ja relvad ei lase laskemoonata. Luues võitlusgruppidel põhineva tervet maad katva võrgustiku, muutub iga vastase liigutus eesliiniüksuste juhtimisel ja tagamisel kurnavaks pingutuseks, sest talt on võetud turvalisus ja puhkamisvõimalus kogu maal.

Olukorras, kus tavaväed ei suuda esmase kaitsevõime raames vaenlast enam kinni hoida, liitlasabi viibib ja ainuke alternatiiv allaandmisele on sissivõitlusega liitumine, on just võitlusgrupid vastutavad rindelt tagasiimbuvate võitlejate organiseerimise eest jätkuvaks totaalseks sissivõitluseks. Mitte ükski reetlik poliitiline otsus ega käsk ei saa sundida võitlusgruppe oma tegevust lõpetama. Kodumaa vabastamise nimel võitlevad võitlusgrupi liikmed viimse veretilgani.

2. Võitlusgruppide eesmärk

Võitlusgruppide peamine eesmärk on halvata sõja korral vastase tagalasüsteem, pärssides tema juhtimise, side ja logistika normaalset toimimist, mis omakorda aeglustab vastase lahingujõudude otsustusprotsesse, liikumiskiirust ja sõjapidamise tempot soovitud eesmärkide suunas, suurendab kaost, nõrgestab moraali ja loob sellega teistele meie lahingujõududele ja liitlastele

eelised vastane otsustavalt tagasi lüüa. Võitlusgruppide eesmärk suuremas pildis on olla terve riigikaitse lahinguedu võimaldaja vastase kurnamise kaudu viimase tagalas.

Olukorras, kus esmane kaitsevõime on ennast ammen-danud ja liitlasabi ei ole veel saabunud, on võitlusgrup-pide eesmärk organiseerida allesjäänud tavavägede võitlejad totaalseks sissivõitluseks. Võitlusgruppide ra-huaegne peamine eesmärk on valmistuda parimal või-malikul viisil sõjaaja ülesannete täitmiseks.

3. Võitlusgruppide ülesanded

Võitlusgruppide peamised ülesanded sõjaajal on vasta-se jõudude tegevuse häirimine ootamatute rünnakute abil nõrgalt kaitstud, kuid ülioluliste sihtmärkide vastu vastase tagalas, oma vägede luure-, side-, julgestus- ja tagalatoetus ning tsiviilelanikkonna kaitse vastase või-malike repressioonide eest. Need ülesanded on püsivad ega vaja eraldi juhendamist ja suunamist kõrgemalt.

Võitlusgrupp rakendab initsiatiivi, leidlikkust ja sise-mist distsipliini oma ülesannete täitmiseks kuni sõja võiduka lõpu ja agressori taandumiseni meie riigist. Võitlusgrupi peamised rahuaegsed ülesanded on välja-õpe ja ettevalmistused sõjaaja ülesannete täitmiseks.

4. Vastutusala ja sihtmärgid

Igale võitlusgrupile määratakse juba rahuajal vastutus-ala, mille piirides ta sõja korral tegutseb. Vastase riigiga piirnevate võitlusgruppide vastutusala ei ole sõja korral piiratud selle riigi piiriga. Võitlusgrupid jäävad üldju-hul oma vastutusosalal tegutsema sõltumata rindejoone asukohast. Konkreetsete juhiste või ülesannete puudu-misel kõrgemalt valib võitlusgrupp ise oma vastutusala piires sihtmärgid ja rakendab initsiatiivi nende hävita-miseks või häirimiseks, pidades alati silmas kõrgeimat eesmärki, st vastase lahingujõudude füüsilist ja moraa-list nõrgestamist. Peamised võitlusgrupi sihtmärgid on vastase juhid, juhtimispunktid, sidesüsteem, toetusrel-vad ja logistika.

Üldjuhul väldib võitlusgrupp lahingukontakte vastase lahinguüksustega, v.a olukorras, kus see on hädavaja-lik ja sõja seisukohast väga oluline. Võitlusgrupp väldib vastutusalas oleva võtmetaristu (sillad, tehased jms) püsivat kahjustamist, võttes arvesse kohalike elanike ning enda ja liitlasjõudude lahingulisi vajadusi. Selged piirangud määratakse kõrgema staabi poolt juba ette-valmistuste etapis. Võitlusgrupid valmistuvad oma üksuste tagalas peamiseks ülesanneteks juhul, kui tava-väed taanduvad, koordineeritult tavavägede ülemaga ning toetavad viimast luure-, vastuluure- ja julgestus-ülesannetes oma võitlusgrupi vastutusala piires.

Olukorras, kus võitlusgrupp kannab suuri kaotusi või hävitatakse, võtab naaberlala võitlusgrupp üle ka selle vastutusala seniks, kuni esialgse võitlusgrupi lahingu-jõud on taastatud. Võitlusgruppide koostöö ja toetus igas valdkonnas on kõrgeimad prioriteedid.

5. Kaitseliidu peastaabi ja malevate ülesanded ning vastutus

Sõja korral on malevad võitlusgruppide juhendajad ja toetuse tagajad vastavalt kaitseringkonna ülema antud ülesannetele niipalju, kuipalju see on võimalik ja vaja-lik. Omades suuremat ülevaadet on malevad pädevad juhtima võitlusgruppe ülioluliste sihtmärkidele, mis asuvad võitlusgruppide vastutusalas või on liikumas sinna. Ka võivad malevad ühendada võitlusgruppe suuremateks formatsioonideks tugevalt kaitstud, kuid oluliste sihtmärkide ründamiseks. Viimast võivad teha võitlusgrupid ka iseseisvalt omal algatusel.

Malevad on oma võimaluste piires otsesed informat-siooni ja varustusega tagajad. Kõrgema juhtkonna an-tud ülesanne ja eesmärk on alati prioriteetsem kui gru-pi iseseisev ülesanne. Siiski peavad võitlusgrupid veen-duma käsuandaja sõltuma-tuses vaenlase mõjutusest ja nõustama ka kõrgemat üle-mat võitlusgrupi parima ka-sutamise võimaluste asjus.

Võitlusgrupi liige peab olema füüsiliselt ja moraalselt tugev, vastupi-dav karmides tingimustes ning hea väljaõppega väikeüksuste taktika ja üleelamise vallas.

Rahuajal on Kaitseliidu peastaap vastutav väljaõppe ja ettevalmistuste raamjuhiste ja õppematerjalide koosta-mise eest ning tagab nende rakendumise ja järelevalve. Malevad koostöös kaitseringkonna staabiga on vastu-tavad edasise õppe arendamise, õppuste läbiviimise ja ettevalmistuste toetamise eest. Võitlusgruppide juhti-misel ja väljaõppel rakendatakse ülesandepõhist juhti-mist.

6. Mõistlik kasutamine

Võitlusgruppe ei kasutata tavaliselt klassikalistes lahin-guliikides suuremate üksuste koosseisus, neid ei liideta püsivalt suurema formatsiooniga ega viida ära määra-tud vastutusosalalt. Siiski võib seda teha vältimatu vaja-duse korral, kui muud võimalused ja abinõud on am-mendunud.

Võitlusgruppe või nende liikmeid võib näiteks kasuta-da manööverdavate tavaüksuste giididena võitlusgrupi vastutusosalal, pidevalt luureandmete kogumiseks olu-korras ja teiste vastase tagalas tegutsevate eriülesan-dega oma üksuste ja spetsialistide (erioperatsioonide väed, kaugluure, inimluure jms) kaitseks, toetuseks, varjamiseks, tagamiseks ning evakuatsiooniks. Igal ju-hul tuleb võitlusgruppe rakendada viisil, mis arvestab nende tegelike võimete, tugevuste ja nõrkustega, kasu-tades maksimaalselt ära nende eeliseid oma piirkonna inimeste, infrastruktuuri ja maastiku tundmisel.

7. Koosseis ja oskused

Võitlusgrupp on autonoomne, väiksearvuline ja liitrel-vastusega allüksus. Selline väike üksus on mobiilne, lihtsalt juhitud, kuid samas piisavalt lahinguvõimeline vastasele olulise kahju tekitamiseks ja ka soovimatust lahingukontaktist lahtivõitlemiseks. Väikest üksust on

ka raskem õhuluure ja mitmesuguste tehniliste luurevahenditega avastada.

Võitlusgrupp peab olema koostatud nii, et tal on võimalikult palju erinevaid lahingulisi võimeid, et tagada soomus- ja õhutõrje, aga ka muid erioskusi, nagu eriluure, pioneerioskused, meditsiin, üleelamine, varustamine kohalikest varudest jms. Iga võitlusgrupp on koostöös kaitseringkonna ja malevaga vastutav vajaduste, võimaluste ja väljaõppe laiapõhjalise analüüsi eest, mis parimal ja efektiivseimal viisil tagab nende ülesannete täitmise just neile määratud vastutusosalal.

8. Struktuuride paindlikkus

Võitlusgruppe võib liita või nad võivad iseseisvalt liituda suuremateks üksusteks otsustavate rünnakute teostamiseks. Ka peab võitlusgrupp olema võimeline liikuma ja teostama operatsioone väiksemate allüksustena, kui terve võitlusgrupi koos tegutsemine ei ole otstarbekas või on liiga riskantne. Ülesande analüüsile tuginedes on vastava parima struktuuri kombineerimise vastutus võitlusgrupi ülemal.

Võitlusgrupp peab olema valmis liitma oma koosseisu ka kõrgemalt antud eri-ülesannetega täiendusi ja spetsialiste. Sellises olukorras vastutab võitlusgrupp selliste täienduste eesmärkide täitmise eest.

9. Väljaõpe ja treeningud

Vastutus võitlusgruppide põhitaktika ja -võtete ning koordineerimismeetmete korraldamise eest on Kaitseväe peastaabil ja malevatel. Võitlusgrupp koolitab ennast pidevalt väikeüksuste taktikas (patrullimine), vastase tundmises, luureandmete kogumises, üleelamises ilma kõrgema toetuseta ja oma vastutusala tundmises. Võitlusgrupid korraldavad ühistreeninguid ja -õppusi omavahel, aga teiste kaitsejõudude üksuste ja muude riigiametitega, et saada vajalikku kogemust.

On soovitatav, et võitlusgruppide liikmed osaleksid lahingukogemuste omandamiseks rahuajal kaitsejõudude õppustel ja rahutagamisoperatsioonidel. Lisaks lahingulistele oskustele peab võitlusgrupp pidevalt analüüsima, ära õppima ja ette valmistama vajalikud tehnilised, elektroonilised jms tsiviilsed ja mittekonventsionaalsed oskused ning vahendid, mis tugevdavad võitlusgrupi tegevuse efektiivsust sõja korral. Seda tehes tuleb siiski alati silmas pidada rahvusvahelist sõjaõigust ja koduriigi seadusandlust nii väljaõppel kui ka sõjaajal tegutsedes. Võitlusgrupid on alati julgustatud rakendama initsiatiivi uudsete taktikate ja võitlusviiside leidmisel ning rakendamisel, mis ei lähe vastuollu käesolevas doktriinis ja kõrgema ülema poolt seatud piirangutega

10. Ettevalmistused

Võitlusgrupp on vastutav oma vastutusala ettevalmistamise eest rahuajal kodumaleva toetusel. Ettevalmistused hõlmavad keskkonnaluure, toetusvõrgustiku loomist kohaliku elanikkonna hulgas, varjatud peidikut, puhke- ja majutuskohtade ettevalmistamist, transportivõimaluste väljaselgitamist, tavavägede võitlejate organiseerimist jms, mis tagab parimal võimalikul viisil võitlusgrupi tegevuse oma vastutusala piires sõjaajal.

Peidikute, majutus- ja puhkealade ning toetavate mittekoosseisuliste isikute andmed kuuluvad salastamisele võitlusgrupis ja neid ei säilitata ühegi kõrgema üksuse juures, et vältida süsteemi paljastumist andmebaasi vastase kätte langemise korral.

11. Relvastuse ja varustuse valmidus

Võitlusgrupi liikmete isiklik relvastus, laskemoon ja varustus on neile alaliselt ning kiirelt kättesaadav (soovitatavalt kodus). Et saavutada nõutud liitefekt, on võitlusgrupi relvastus mitmekesine. Selle hulka võivad kuuluda kuulipildujad, tankitõrjegranaadiheitjad, miinid, väikesekaliibrilised miinipildujad, õhutõrjeraketid, snaipripüssid jne. Võitlusgrupile kinnitatud relvastust ja varustust ei anta teiste üksuste kasutada, vaid see on alati võitlusgrupi enda kasutada ja kõrgendatud valmisolekus.

Vastutusosalal on ette valmistatud peidikud ja need täidetakse planeeritud varustuse, materjali ja laskemoonaga sõjaohu ilmnemisel. Selleks peavad malevas olema komplekteeritud ja ladustatud võitlusgruppide peidikutepaketid, millele võitlusgrupp käsu saamisel ise järele tuleb ja need peidikutesse laiali veab.

12. Julgeolek

Võitlusgrupi liikmed rakendavad igal ajal varjamis- ja julgestusmeetmeid, et vältida võitlusgrupi peidikute, puhke- ja majutuskohtade, mittekoosseisuliste toetajate, planeeritud ettevalmistuste ja operatsioonide paljastumist kõrvalistele isikutele. Inimeste kaitse ja oma üksuse julgeolek on kõrgeimad prioriteedid.

Operatsioonidest vabal ajal ja eriti kõrvalistele isikute juuresolekul ei tohi võitlusgrupi liikmed millegagi välja näidata enda ega teiste liikmete kuuluvust ega hierarhiat. Sõjaolukorras võib vastane kasutada eesti keelt rääkivaid spioone, kes võivad esineda ka meie endi vormis. Sellise kontakti korral tuleb hoolikalt isikuid küsitleda ja tausta kontrollida, et selgitada usaldatavus.

13. Riskide võtmine

Iga operatsiooni ja sihtmärgi puhul tuleb realistlikult analüüsida, kas riskid ei ole tegutsemiseks liiga suured. Siiski ei tohi operatsioonist loobumine olla põhjustatud argusest või laiskusest, vaid peab olema otsustatud reaalsele ja ilmselgelt ebasobivatele faktoritele ja eeldustele toetudes. Võitlusgrupp peab iga operatsiooni korral arvestama piiratud või üldse puuduva toetusega

Iga Kaitseväe malev peab lähtuma põhimõttest, et nemad toetavad võitlusgruppide arengut ja eesmärgi, mitte võitlusgrupid ei ole loodud nende autori- teedi kindlustamiseks.

nii lahingu ajal kui ka pärast seda ning piiratud ressursidele vaatamata tagama kurnavate operatsioonide jätkumise oma vastutusosal.

14. Distsipliin

Võitlusgrupp järgib alati elementaarset sõjaväelist distsipliini. Ka kõige väiksemas allüksuses on määratud ülem (pealik), kes juhib ja vastutab antud ülesande eest. Võitlusgrupi ülem peab olema moraalselt ja harituselt sellisel tasemel, et võitlusgrupi liikmed teda aktsepteerivad.

Operatsiooni planeerimine on soovitatavalt kollektiivne, kuid lõpliku otsuse tegevusvariandi valiku, eriarvamuste jms osas teeb alati ülem. Ülema otsus ei kuulu vaidlustamisele ja kõik võitlusgrupi liikmed peavad tema tegevuskava toetama.

Võitlusgrupp ei järgi kirjepandud sõjaväelist distsipliini järgalt, vaid kohandab vastavalt eesmärkidele, et säilitada parim võimalik usaldus ja initsiatiiv üksuses. Ülemad on vastutavad õigete juhtimismeetodite kasutamise eest, mis soodustavad võitlejate enesedistsipliini ja usalduse arengut, hoides nii võitlusgrupi kõrget moraali ja tegutsemistahet ka kõige raskemates olukordades.

15. Vormi kasutamine

Võitlusgrupp kasutab vormirõivastust vastavalt otstarbekusele. Soovitav on sooritada patrulle ja muid otseseid lahingutegevusi vormis, kuid kui see on liigselt paljastav (eriti linnaoludes), on võitlusgrupp vaba kasutama tsiviilrõivaid. Iga võitlusgrupp peab ise arvestama sellega kaasnevaid riske, nagu näiteks võimalik sõjavangi staatuse kaotamine jms.

16. Vastaselt võetud varud

Võitlusgrupp kasutab igati ka vastase relvastust, laskemoona ja muud varustust. Võitlusgrupp kogub rünnatud vastase kohta olulist luurematerjali (kaardid, arvutid või nende kõvakettad, raadiojaamad, märkmed, mälupulgad, muud andmekandjad jms) ning vastava võime olemasolul teostab esialgse luureanalüüsi ja/või toimetab materjali kooskõlastatud viisil kõrgemale luureüksusele edastamiseks.

17. Vastase haavatud ja sõjavangid

On oluline, et võitlusgrupp oleks humaanne vastase haavatute ja sõjavangidega vastavalt sõjaõiguses sätestatud. Rünnete tulemusel haavata saanud vastasele tuleb anda esmaabi nii nagu oma võitlejatele. Tõenäoliselt ei ole võitlusgrupil võimalik sõjavange ja vastase haavatuid kaasa võtta ega omade tagalasse toimetada (v.a juhul, kui see ongi spetsiaalne ülesanne). Sellisel juhul tuleb sõjavangid relvituks teha ja takistada nende liikumisvõimet selliselt, et nad ei saaks eemalduvale võitlusgrupile ohtu põhjustada. Igal juhul tuleb vastase haavatud ja sõjavangid jätta kohta, kus vastasel on võimalus nad mõistliku aja jooksul elusana leida.

Sõjavangide ja haavatute väärkohtlemine (haavamine, tapmine, peksmine jms) on rangelt keelatud. Sõjaõiguse rikkumine kahjustaks terve meie riigi mainet rahvusvahelise üldsuse silmis ja see on riigikaitse strateegilisi eesmärke silmas pidades lubamatu.

18. Kohaliku elanikkonna kaitse ja toetuse organiseerimine

Võitlusgrupp valmistab juba rahuajal ette tsiviilelanikkonna toetusvõrgustiku, et sõja korral hankida informatsiooni, toitu, majutust, transporti, meditsiini jms. Selleks loovad võitlusgrupi liikmed ulatuslikud kontaktid oma vastutusosal, sõlmivad kokkuleppeid ja juhendavad toetajaid. Sissitegevuses on kohaliku elanikkonna toetus kriitilise tähtsusega.

Võitlusgrupid peavad toetama kohalikke elanikke neid abistades ja alati võimalusel vastase repressioonide eest kaitstes. Võitlusgrupid peavad pakkuma igal võimalusel varjet ja evakuaatsioonivõimalusi tsiviilelanikkonnale, mis omakorda soodustab rahva usu püsijäämist riikliku suveräänsuse säilimisse või taastamisse. Oma

Võitlusgrupid moodustatakse Kaitseliidu aktiivsetest liikmetest rahuajal ja nende liikmeid ei arvata teiste üksuste sõjaaja koosseisu.

rahva kaitse on riigikaitse suurim eesmärk.

Lubamatu on inimeste varude vägivaldne konfiskeerimine, omavoliline karistamine, ohtu asetamine ja igasugune muu käitumine,

mis vähendab kohaliku elanikkonna toetust. Kõik sõjalised operatsioonid vastase vastu asustatud aladel peavad olema planeeritud nii, et vältida tsiviilkeskkonna normaalse toimimise häirimist ja kahjustamist. Kõik võitlusgrupi liikmed on väärkäitumise korral vastutavad seaduse ees täie karmusega.

19. Logistika

Võitlusgrupid ei saa loota sõjaajal keskele varustamisele, seega tuleb ellu jääda ja võidelda kohalike varusid kasutades. Üleelamisoskused, kohaliku elanikkonna abi ja rünnatud vastase varud on peamine tagamisbaas.

Oma haavatute evakuaatsioon on raskendatud, kuid haavatute eest tuleb iga hinna eest hoolt kanda. Seetõttu peavad võitlusgrupi liikmed panema suurt rõhku meditsiinalasele väljaõppele. Samuti tuleb vastutusosal värvata usaldusväärsed meditsiinitöötajad, kes suudavad pakkuda rohkem võimalusi haavatute ja haigete raviks ning taastumiseks.

Liitlaste appituleku korral võib tekkida ka võimalus saada varusid õhu teel (langevarjudega allaheidetatavad konteinerid) või evakueerida haavatuid. Surnud kaaslastele tuleb austusega matta, nende matmispaigad märgistada, et oleks võimalik anda nende maised jäänused niipea kui võimalik üle omastele. Haavatute, haigete ja surnute eest hoolitsemine on võitlusgrupi moraali ja seetõttu ka lahinguvõime seisukohalt väga oluline.

20. Võitlusgrupi juhtroll oma vastutusosalal

Juhul, kui meie tavaväed ei suuda ülekaaluka vastase agressiooni korral hoida territooriumi ja ka liitlased ei jõua appi, peab iga võitlusgrupp olema valmis vastu võtma laialiläinud tavavägede võitlejaid üksikult või allüksuste kaupa. Võitlusgrupid on vastutavad selliste võitlejate või allüksuste integreerimise, juhendamise ja organiseerimise eest oma vastutusala piires seni, kuni ei ole kästud teisiti.

21. Käsuõigus

Totaalse sissisõja tingimustes on võitlusgrupi ülem kõrgeima käsuõigusega ülem oma vastutusosalal, vaatamata liitunud allüksuse liikme või üksikvõitleja auastmele või senisele positsioonile. Siiski rakendab võitlusgrupi ülem üksuse ühtsuse printsiipi ja tervet mõistust lisandunud üksuse või isiku organiseerimisel, pidades alati silmas eespool mainitud eesmärke.

Maleval on vahetu käsuõigus talle alluvate võitlusgruppide üle. Kaitseringkonna ülemal on käsuõigus üle malevate.

22. Sidepidamine ja informatsiooni vahetamine

Sõja korral on sidepidamine raskendatud, sest vastase elektroonilise võitluse vahendid otsivad ja segavad meie üksuste sidepidamist. Sellest ka riskid nii telefonide kui ka raadiojaamade kasutamisel, mis on kergelt jälgitavad ja kujutavad ohtu tervele üksusele. Selleks on malevatel oluline anda selgeid ja püsivamaid juhiseid, mis jätavad võitlusgruppidele võimaluse tegutseda ka ilma pideva side ja kõrgema juhtimiseta.

Võitlusgrupp valmistab juba rahuajal ette tsiviilelanikkonna toetusvõrgustiku, et sõja korral hankida informatsiooni, toitu, majutust, transporti, meditsiinilabi jms.

Samas tuleb juba rahuajal arendada kõikvõimalikke elektroonilisi ja tehnilisi lahendusi, mis tagaksid sidepidamisvõimaluse oma süsteemis ning infovastutegevuse ja rahvusvahelise auditooriumi informeerimise võime.

23. Andmete lekkimise vältimine

Malev ja kõrgem üksus rakendavad erilisi turvameetmeid, et vältida võitlusgruppidega seotud oluliste andmete sattumist vastase luureteenistuste kätte. Täpsed liikmete positsioonid, erioskused ja lähedaste andmed on võitlusgrupi ülema teave ja vastutus ning vajadusel teeb ta sellest perioodiliselt ülevaate maleva või kaitseringkonna juhtkonnale.

Kõrgemale staabile on olulisem teave võitlusgrupi kui terviku reaalseste oskuste ja võimekuste kogumi kui iga võitlusgrupi liikme individuaalsete oskuste kohta. Ka ei kaardistata võitlusgruppide peidikute jms asukohti kõrgemates staapides, vaid koordineeritakse kohtu-

mispunktid varustuse, luurematerjali jms füüsiliseks üleandmiseks.

24. Võitlusgrupi liikmetele esitatavad nõuded

Võitlusgrupi liige peab olema füüsiliselt ja moraalselt tugev, vastupidav karmides tingimustes ning hea väljaõppega väikeüksuste taktika ja üleelamise vallas. Võitlusgruppi kuulumine tähendab eelkõige kõrgendatud riski ja tõsiseid katsumusi, seega ei ole seal kohta loomult nõrkadele.

Meeskonnatöö ja avatud mõtlemine on võitlusgrupi tugevuse põhialused. Võitlusgrupp peab olema vaba sisetest konfliktidest, seega tuleb liikmeks määramisel arvestada teiste võitlusgrupi liikmete arvamusel. Üksus, kus puudub sisemine üksmeel, ei suuda sõja korral sellistes rasketes ülesannetes ja tingimustes tegutseda ning on ette hukule määratud.

25. Võitlusgruppide loomine ja toetamine

Igas malevas luuakse nii palju võitlusgruppe, kui palju võimalik ja tarvilik. Vajadus peab selguma vastase analüüsi tulemusel võimaliku sõja korral. Malev on peamine võitlusgruppide algataja, suunaja ja toetaja. Iga võitlusgrupp koolitatakse oma ülesannete eksperdiksid ning väljaõppes ning ettevalmistustes toetatakse igati võitlusgrupi enda initsiatiive.

Iga malev on vastutav võitlusgruppide komplekteerimise eest printsiibil, et võitlusgrupi liikmed on sama linnaosa, küla või valla inimesed, alati eelistatult pärit oma vastutusosalalt või võimalikult selle lähedalt. Sama piirkonna printsiip võimaldab võitlusgrupi liikmetel kiirelt koguneda ja hajuda ning õppida oma vastutusala maastikku ja muid võimalusi peensusteni tundma. Lisaks loob see rahuajal parimad võimalikud tingimused võitlusgrupi liikmetel oma vastutusala ettevalmistusteks ka õppepäevade ja õppuste kaudu võitlusgrupi enda initsiatiivil.

26. Mobilisatsioon

Võitlusgrupp on kõrge valmisolekuga ja isemobiliseeruv üksus. Sõja ootamatu puhkemise korral ei jää võitlusgrupid ootama mobilisatsiooniteadet, vaid asuvad planeeritud ja ettevalmistatud tegevustele iseseisvalt vastavalt kinnitatud kavadele.

Võitlusgrupi liikme elukohavahetusel võib ta ise valida, kas jääb endise võitlusgrupi liikmeks või liitub uue piirkonna võitlusgrupiga, kuid lõpliku otsuse liitumisevõimaluseks uues kohas teeb uue võitlusgrupi ülem. Võitlusgrupi liikme väljaarvamisel võitlusgrupist (omal soovil, tervislikel põhjustel, grupisisese usalduse kaotuse korral vms põhjusel) kantakse endine liige mobilisatsiooniregistrisse üldises korras. **KK!**

1 Vt ka Toomse, Rene & Plaser, Martin 2009. Luure kui pusle II: Kaitseleidi võitlusgrupid on paiksed eksperdid. *Kaitse Kodu!* 1 [85/531], lk 14–18.